

Nr 204.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående särskild ersättning av statsmedel åt röstlängdsupprättare; given Stockholms slott den 14 mars 1921.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att för beredande av särskild ersättning åt härads-skrivare för röstlängders upprättande på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 80,000 kronor.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Birger Ekeberg.

Utdrag ur protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet a Stockholms slott den 14 mars 1921.

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Efter gemensam beredning inom justitie- och socialdepartementen yttrade chefen för förstnämnda departement, statsrådet Ekeberg, följande:
Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 172 häft. (Nr 204.) 1

Sammanförandet av den politiska och den kommunala röstlängden.

»Sedan i enlighet med förslag i Kungl. Maj:ts proposition nr 286 till 1920 års riksdag vissa ändringar företagits i förordningarna om kommunalstyrelse på landet, i stad och i Stockholm, om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd, ävensom i landstingsförordningen och lagen om val till riksdagen, avseende bland annat att möjliggöra ett sammanförande av den politiska och den kommunala röstlängden till en gemensam handling (Svensk författningssamling 1920 nr 384—389, 391), och sedan de för en dylik anordning förutsatta grundlagsändringarna blivit slutligt antagna, har Kungl. Maj:t den 29 januari 1921 utfärdat kungörelse om upprättande av röstlängd för val till riksdagens andra kammare och av kommunal röstlängd samt angående den i avseende härå vissa myndigheter åliggande uppgiftsskyldighet (Svensk författningssamling nr 14).

Förslag till sagda kungörelse var såsom bilaga fogad till omnämnda proposition nr 286, och konstitutionsutskottet förklarade sig i sitt utlåtande nr 52 icke hava något att erinra mot detsamma. Enligt såväl detta förslag som den nu utfärdade kungörelsen skola de sammanförda röstlängderna upprättas i två exemplar, av vilka det ena bör i regel användas vid val till riksdagens andra kammare och vid val av landstingsmän samt det andra vid elektorval, vid fullmäktigval och vid övriga avgöranden i den borgerliga och den kyrkliga kommunen, och skall till häradsskrivare för röstlängds upprättande, utöver vad av statsmedel kan komma att utgå, av kommunen erläggas för det ena exemplaret en avgift av en krona för varje helt eller påbörjat uppslag om minst femton rader'. Denna avgift från kommunens sida är densamma, som i den förut gällande kungörelsen den 8 april 1919 angående upprättande av kommunal röstlängd m. m. (Svensk författningssamling nr 160) tillerkändes häradsskrivare för den kommunala röstlängdens upprättande.

Kommunalförfattningssakkunniga.

Beträffande den särskilda ersättning av statsmedel till röstlängdsupprättare, som sålunda i enlighet med den nya kungörelsen eventuellt skulle komma att utgå, anföra de jämlikt nådigt bemyndigande den 30 maj 1919 av dåvarande chefen för civildepartementet för utredande av hithörande och andra frågor tillkallade kommunalförfattningssakkunniga i sitt den 20 januari 1920 avgivna betänkande bland annat följande:

'Frågan om eventuell ersättning härutöver av statsmedel för röstlängdernas upprättande med tillämpning av de såsom vilande antagna ändringarna angående rösträtt vid andrakammarval ligger strängt taget icke inom ramen för de sakkunnigas uppdrag, men efter från civildepartementet uttalad önskan hava de sakkun-

niga likväl upptagit densamma till behandling och därvid kommit till den uppfattningen, att sådan ersättning måhända bör tillerkännas härads-skrivarna i betraktande av dels den ökning i deras arbete, som uppstår genom röstlängdernas upprättande på föreslaget sätt, och dels även de i hög grad ökade kostnaderna för skrivbiträden, som härads-skrivarna måste vidkännas. Även den av de sakkunniga föreslagna föreskriften om skyldighet för härads-skrivarna att i vissa fall göra utdrag ur handlingarna angående diskvalificerade personer medför någon ökning i arbetet. Storleken av den ersättning, som sålunda kan tänkas utgå till härads-skrivarna av statsmedel, lär väl åtminstone i viss mån vara beroende av de löneintäkter, varmed dessa tjänstemän i övrigt hava att räkna. I och för sig anse de sakkunniga emellertid, att det belopp, som före 1917 års löne-reglering utgick till härads-skrivarna för upprättandet av röstlängd för val till andra kammaren, d. v. s. 50 öre för varje helt eller påbörjat uppslag, torde vara tillfyllest, detta med hänsyn till att det här icke är fråga om ersättning för hela arbetet med den politiska längdens upprättande utan allenast för den ökning i hithörande arbete, som vållas av de nya reglerna för röstlängdernas upprättande samt för ökningen av härads-skrivarnas utgifter för skrivbiträden — — —. Angående villkoren för ersättningens utgående till härads-skrivare samt angående sättet för ersättningens utbetalande torde böra gälla enahanda föreskrifter som tidigare i fråga om ersättning för upprättande av röstlängder för val till andra kammaren — jfr nådiga kungörelsen den 30 juni 1916, Svensk författningssamling nr 250 —.

Till det vid kungl. propositionen nr 286 fogade statsrådsprotokollet uttalade dåvarande chefen för civildepartementet, att det icke syntes honom nödigt att för närvarande beträffande den särskilda ersättningen åt härads-skrivare göra något bestämt uttalande, utan kunde frågan tills vidare bero.

Då nu upprättandet av röstlängder i enlighet med de nya bestämmelserna pågår och frågan om särskild ersättning av statsmedel för detta arbete sålunda torde böra avgöras, vill jag i anslutning till av kommunalförfattningssakkunniga ovan anförda synpunkter framhålla, att de nya bestämmelserna givetvis komma att medföra en avsevärd ökning i härads-skrivarnas arbete. Medan den äldre röstlängden för val till riksdagens andra kammare omfattade allenast de män, som vid kalenderårets början uppnått en ålder av minst tjugufyra år, och i ett medelstort fögderi upptog omkring 10,000 personer, omfattar den nya röstlängden alla de män och kvinnor, som uppnått eller under kalenderåret uppnå en ålder av tjugutre år och upptager sålunda i ett medelstort fögderi omkring 24,000 personer. Den äldre röstlängden krävde i allmänhet endast *en* instreckning för varje person, men i den nya röstlängden skall för varje person verkställas *fyra* instreckningar, d. v. s. i ett medelstort fögderi nära 100,000 instreckningar. Dessa instreckningar påfordra tydligen en stor noggrannhet och måste sålunda anses

Departement-
schefen

såsom synnerligen tidsödande. Därjämte skola i den nya röstlängden efter mantalslängden upptagas varje persons födelseår och särskilda anteckningar göras för de personer, som först nästpåföljande kalenderår erhålla rösträtt, föreskrifter som innebära ytterligare arbetsökning för häradsskrivarna. En sådan arbetsökning vålla även de nya bestämmelserna, att häradsskrivare i de fall, då uppgifter om diskvalificerade personer avse sådana från olika valdistrikt, skall ombesörja utskrivandet av och bestyrka utdrag ur uppgifterna att biläggas röstlängden, ett för varje valdistrikt. Dessa uppgifter äro dels de, som av domare skola kommunvis uppgöras angående de personer, som stå under förmynderskap eller äro försatta i konkurs, dels de av rullförings- och sjörullföringsområdesbefälhavare församlingsvis avfattade uppgifterna angående personer, som icke fullgjort dem åliggande värnpliktsövningar. Denna skyldighet, som icke tidigare ålegat häradsskrivarna, kan på grund av de nya bestämmelserna om en allmännare valdistriktsindelning understundom bliva rätt betungande.

Det till häradsskrivarna för närvarande utgående förvaltningsbidraget av 150 kronor för varje påbörjat 5,000-tal av folkmängden i tjänstedistriktet, d. v. s. för ett medelstort fögderi omkring 1,200 kronor per år, förslår efter penningvärdets fall allenast till att avlöna ett skrivbiträde under sex månader. Häradsskrivaren i ett medelstort fögderi har, efter vad för mig uppgivits, numera anställda tre å fyra skrivbiträden året om; vissa tider av året erfordras extra arbetskrafter till ett antal överstigande det för ständiga biträden, och efter de nya bestämmelserna angående röstlängds upprättande hava häradsskrivarna behov av ytterligare extra biträden.

Under sådana förhållanden torde det vara nödvändigt att i samband med de nya bestämmelserna angående röstlängds upprättande bereda häradsskrivarna viss ökning i de från staten utgående löneförmånerna, och detta torde lämpligen för närvarande kunna ske på det sätt, som av kommunalförfattningssakkunniga ifrågasatts, och som före 1917 års lönereglering tillämpades, d. v. s. att häradsskrivarna av statsmedel erhålla särskild ersättning för röstlängdens upprättande. Det av de sakkunniga ifrågasatta ersättningsbeloppet av 50 öre för varje helt eller påbörjat uppslag av röstlängden torde härvid vara tillfyllest, detta med hänsyn till att, såsom sagda sakkunniga framhålla, det här icke är fråga om ersättning för hela arbetet med den politiska längdens upprättande utan allenast för den ökning i hithörande arbete, som vållas av de nya reglerna för röstlängdernas uppläggande samt för ökningen av häradsskrivarnas utgifter för skrivbiträden. För täckande av hit-

hörande kostnader synes ett särskilt anslag böra äskas hos riksdagen.

Storleken av detta anslag torde kunna beräknas med ledning av nedanstående tabell.

L ä n	Antal i röstlängden upptagna personer vid 1919 års värval å landsbygden och i städer under landsrätt	Beräknat antal uppslag i röstlängden (varje uppslag upptagande 15 rader)	Beräknad ersättning av statsmedel (50 öre per uppslag) Kr.
Stockholms län.....	119,075	7,939	3,969.50
Uppsala »	55,669	3,712	1,856.—
Södermanlands län	77,220	5,148	2,574.—
Östergötlands »	115,453	7,697	3,848.50
Jönköpings »	104,890	6,993	3,496.50
Kronobergs »	82,294	5,487	2,743.50
Kalmar »	106,044	7,070	3,535.—
Gottlands »	27,734	1,849	924.50
Blekinge »	55,899	3,727	1,863.50
Kristianstads »	122,408	8,161	4,080.50
Malmöhus »	146,354	9,757	4,878.50
Hallands »	62,842	4,190	2,095.—
Göteborgs och Bohus län	107,119	7,142	3,571.—
Älvsborgs »	143,654	9,577	4,788.50
Skaraborgs »	119,621	7,975	3,987.50
Värmlands »	129,916	8,662	4,331.—
Örebro »	97,079	6,472	3,236.—
Västmanlands »	64,745	4,317	2,158.50
Kopparbergs »	128,163	8,545	4,272.50
Gävleborgs »	112,766	7,518	3,759.—
Västernorrlands »	121,128	8,076	4,038.—
Jämtlands »	62,296	4,154	2,077.—
Västerbottens »	81,853	5,457	2,728.50
Norrbottnens »	79,242	5,283	2,641.50
Summa	2,323,464	154,908	77,454.—

Med hänsyn därtill, att ersättning skulle komma att utgå även för röstlängdsuppslag, som ej är fullskrivet, böra de i tabellen beräknade kostnaderna ökas med omkring 2,000 kronor, d. v. s. till sammanlagt omkring 80,000 kronor. Då de nya bestämmelserna angående röstlängdernas upprättande, såsom ovan framhållits, varit beroende av de nyligen antagna grundlagsändringarna, har något anslag för ifrågasvarande ändamål ej upptagits i årets statsverksproposition, men lär, enligt vad jag från chefen för finansdepartementet inhämtat, medel för ändamålet kunna beredas å budgeten.

I anslutning till vad ovan anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för beredande av särskild ersättning åt *Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 172 häft. (Nr 204.)*

häradsskrivare för röstlängders upprättande på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 80,000 kronor.»

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle till riksdagen avlätas.

Ur protokollet:

Gösta Stenlund.